

18

**Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle
Arja Karhuvaaran talousarvioaloitteesta varata määräraha kouluissa
tarjottavan ravitsevan välipalan tarjoamiseen jokaiselle lapselle**

HEL 2024-007983 T 00 00 03

Lausuntoehdotus

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon liitteenä olevaan valtuutettu Arja Karhuvaaran talousarvioaloitteeseen:

Aloitteessa ehdotetaan, että vuoden 2025 talousarvioon varataan määräraha, jolla voidaan tarjota jokaiselle koululaiselle ravitseva välipala.

Kouluruokailun suunnittelua ja toteutusta ohjaavat ravitsemus- ja ruokailusuositukset (Syödään ja opitaan yhdessä -kouluruokailusuositus VRN 2017 ja Suomalaiset ravitsemussuositukset VRN 2014). Perusopetuksessa tarjotaan perusopetuslain mukaan oppilaille päivittäin lakisääteinen maksuton lounasateria. Iltapäivätoimintaan osallistuville 1–2 luokkalaisille tarjotaan toimintamaksuun sisältyvä välipala. Osa kouluista järjestää oppilaille myös maksullista välipalamyyntiä iltapäivisin oppilaiden tarpeen mukaan.

Säännöllinen ruokarytmi ja ravitsevat ateriat vaikuttavat terveyteen ja vireystilaan positiivisesti ja edistävät oppimista. Aterioiden väliin jättäminen tai korvaaminen epäterveellisillä vaihtoehdoilla voivat johtaa terveydellisiin ongelmiin, väsymykseen ja sitä kautta huonoon keskittymiskykyyn ja oppimisen vaikeuksiin. Koulussa nautitut ateriat ovat tärkeä osa päivän ravitsemusta. Koululounaalla ja iltapäiväkerhojen välipaloilla tarjottavat tuotteet ovat terveellisiä ja vaihtelevia ja edistävät näin erilaisten ruokien ja ravintoaineiden saantia kaikille oppilaille.

Kouluruokailusuosituksissa suositellaan tarjottavan mahdollisuus ravitsevaan maksuttomaan välipalaan, jos koulun oppitunnit jatkuvat pitempään kuin kolme tuntia lounaan jälkeen. Vuoden 2021 selvityksen mukaan vain joka neljäs kunta tarjoaa oppilaille maksuttoman välipalan koulupäivien kestäessä yli kolme tuntia lounaan jälkeen (Kattava koululounas ja välkyt välipalat: Koulupäivän aikainen ruokailu tänään ja huomenna). Silloin tyypillisin tarjottu välipala sisältää juoman ja näkkinleivän levitteellä. Koulujen kerhoissa tarjotut välipalat ovat todennäköisemmin täysipainoisia.

Kustannusvaikutukset

Talousarviossa peruskoulujen ruokapalveluiden hankintaan on varattu rahaa vain nykyisen palvelutason turvaamiseen, eikä maksuttoman välipalatarjonnan kustannukset sisälly budjettiin. Lisäkustannukset koostuisivat ateriakustannuksista ja valvontaan käytettävästä henkilöstöressistä, mutta kokonaiskustannusten arviointi tarkasti etukäteen on vaikeaa. Välipalatarjoilu edellyttäisi arviolta seuraavia korotuksia kokonaismenoissa:

- Iltapäiväkerhon välipalaa vastaava välipalalokonaisuus peruskoulun oppilaille, joiden koulupäivä jatkuu yli 3 tuntia lounaan jälkeen: noin 4 646 000 euroa/vuosi ja valvonta noin 268 000 euroa/vuosi. Jos välipala olisi vain näkkileipä, margariini ja juoma, välipalan kustannus olisi noin 1 305 000 euroa/vuosi.

- Iltapäiväkerhon välipalaa vastaava välipalalokonaisuuden tarjoaminen joka päivä kaikille oppilaille joka peruskoulussa: noin 9 957 000 euroa/vuosi ja valvonta noin 575 000 euroa/vuosi. Jos välipala olisi vain näkkileipä, margariini ja juoma, välipalan kustannus olisi noin 2 797 000 euroa/vuosi.

Yhteenveto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että säännöllisten, riittävien ja ravitsevien aterioiden merkitys oppilaiden terveyteen ja jaksamiseen on tunnustettu. Kouluissa voidaan tarjota maksullista välipalaa, jos oppilaan koulupäivä kestää ravitsemussuosituksen mukaisesti lounaan jälkeen yli 3 tuntia.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan talousarvioehdotuksessa 2025 ei ole varauduttu aloitteen mukaiseen lisämäärärahatarpeeseen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus on pyytänyt lausuntoa kasvatus- ja koulutuslautakunnalta valtuutettu Arja Karhuvaaran ja 6 muun allekirjoittaneen 29.5.2024 jätettyyn talousarvioaloitteeseen 10.9.2024 mennessä. Aloitteessa esitetään, että ensi vuoden talousarvioon varataan määräraha kouluissa tarjottavan ravitsevan välipalan tarjoamiseen jokaiselle lapselle.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Katja Peränen, ruokapalveluasiantuntija, puhelin: 310 22596
katja.peranen(a)hel.fi

Liitteet

-
- 1 Talousarvioaloite, Ravitsevat välipalat kouluihin tukemaan lasten oppimista, Karhuvaara Arja

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano